
HARDANGERVIDDA VILLREINUTVAL

ANALYSE

AV

FELLING OG KONTROLLKORT

2010

Fellingsresultat

Kvoter og fordeling av felte dyr

Kommunevis felling fordelt på dato

Radiomerkede simler ó områdebruk i jakta

Overføring av kort

Innlevering / utfylling av kontrollkort

Felling av bukk i brunst

Kalve- og strukturtellinger 1993 - 2010

Kvoter og felling 1978 - 2010

Utarbeidet for Hardangervidda villreinutval

av

Svein Erik Lund

FELLING HARDANGERVIDDA 2010

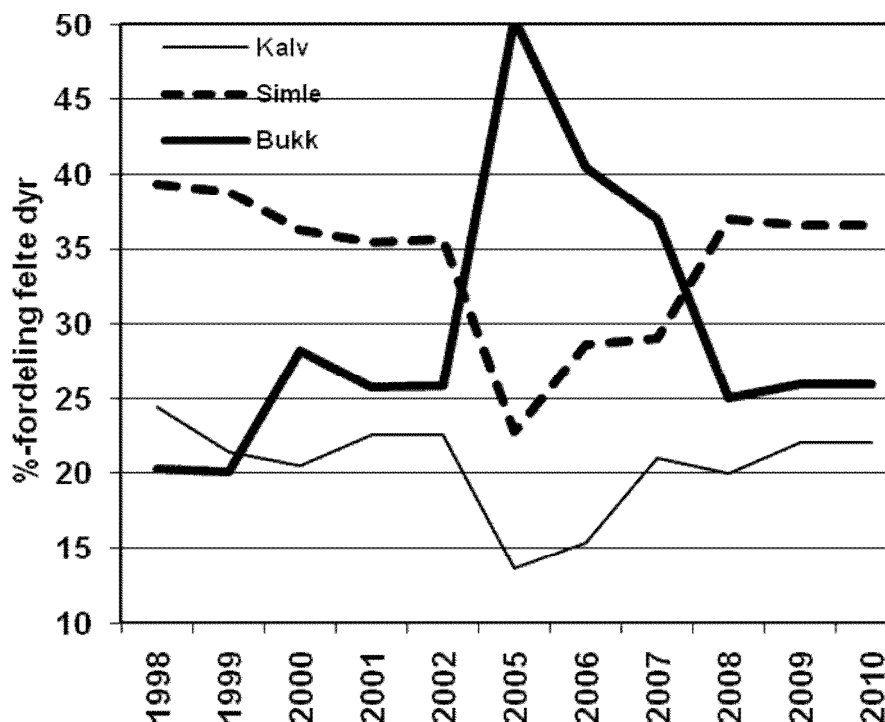
Kommune	kalv /s&u/fritt dyr/totalt	Kalv hann	Kalv hunn	1 ½ buk	1 ½ simle	Bukk	Simle	TOTALT
Vinje	79/227/75/378	25	15	49	11	54	79	233
Nore og Uvdal	73/215/75/363	12	14	27	8	38	74	173
Ullensvang	52/155/52/259	11	10	8	5	24	53	111
Eidfjord	58/180/59/297	12	7	11	7	27	54	118
Tinn	57/171/57/285	8	13	6	24	63	37	151
Ulvik	15/45/15/75	2	1	4	2	6	15	30
Odda	48/142/46/236	10	5	11	3	20	43	92
Hol	18/59/19/96	3	1	5	6	12	17	44
Aurland	0/4/2/6	0	0	0	0	1	1	2
Rollag	1/3/1/5	0	0	0	0	1	1	3
Totalt	398/1201/401/ 2000	83	66	121	66	246	375	957

KVOTER OG FORDELING AV FELTE DYR

Tabell 1: Prosentvis fordeling av felte dyr årene 2000 - 2010

Type dyr	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2002	2001	2000
Kalv	22,0	22,0	19,9	20,9	15,4	13,6	22,6	22,6	20,5
Ungdyr	15,5	15,5	17,8	12,7	15,4	13,3	15,9	16,3	15,0
Simle	36,5	36,5	37,5	29,2	28,6	22,8	35,6	35,4	36,2
Bukk	26	26,0	24,8	37,3	40,6	50,3	25,9	25,7	28,3
Kvote	2.000	1.500	1.500	1.800	3.500	2.500	2.500	5.000	11.500
% fridyrkort	20%	25%	25%	35%	35%	40%	30%	25%	20%

Fordelingen av felte dyr (tab. 1 og fig. 1) holdt seg relativt stabil i perioden 1998 - 2002. Dette på tross av forskjeller i kvotestørrelse, korttyper, jaktforløp og kalvetilvekst. I 2005-2007 ble det en vesentlig forandring i fordelingen av de forskjellige kategoriene dyr. Andel bukk i uttaket fikk en kraftig økning, mens andel simler og kalv ble redusert sammenliknet med tidligere år. Denne endringen var ventet som følge av økt andel fridyrkort i kvoten (40% i 2005, 35% i 2006 og 2007), samt at det f.o.m. 2005 ble innført egne kalvekort slik at antall simlekort ble kraftig redusert. For eksempel ble det både i 2002 og 2005 utstedt 2.500 kontrollkort. Den reelle kvoten var imidlertid vesentlig forskjellig da det i 2002 var kalvekort inkludert i alle simlekortene, mens det var egne kalvekort i 2005. I 2005 var det 875 s/u-kort (35%), mens det i 2002 var hele 1.750 s/u-kort (70%) og tilsvarende antall kalvelapper på disse kortene. Reduksjonen i andel frie dyr i kvoten høsten 2008, 2009 og 2010 har resultert i en lavere andel voksen bukk i uttaket, noe som var tilsiktet.

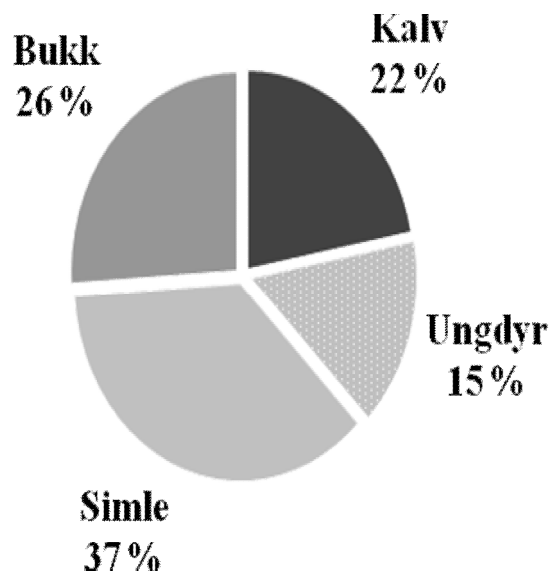
Figur 1: Prosentvis fordeling av felte dyr årene 1998 - 2010

Avskyting av bukk

Andel fridyrkort i kvoten var i perioden 1994 ó 1999 på 15%, med unntak i 1997 hvor andelen var nede på 10%. Årene 2000, 2001 og 2002 ble andel fridyrkort i kvoten økt til hhv. 20%, 25% og 30%. Avskytingen disse årene viser at fordelingen av felte dyr har vært stabil, på tross av relativt store variasjoner i total kvote, andel simlekort og kalvekort. Det synes å være en klar sammenheng mellom andel fridyrkort i kvoten og fordeling av felte dyr. Fordeling av felte dyr kan i stor grad styres gjennom andel fridyrkort i tildelingen.

Med 15% fridyrkort i kvoten har andel voksen bukk blant felte dyr ligget stabilt rundt 20%. Økningen av andel fridyrkort i perioden 2005 ó 07 førte til en økning i bukkeandelen blant felte dyr, med tilsvarende reduksjon i simleandelen. I 2005 og 2006 / 2007 ga en kvotetildeling på h.h.v. 40% og 35% fridyrkort h.h.v. 50% og 41%/37% voksen bukk i uttaket. En reduksjon av andel frie dyr i kvoten årene 2008 ó 2010 ga et redusert uttak av voksen bukk blant felte dyr, noe som var forventet og ønskelig.

En økning av fridyrandelen synes å gi en sikker respons gjennom økt andel voksne bukker blant felte dyr. Hvor stor økningen blir varierer imidlertid. Dette er trolig avhengig av hvordan avskytingen fordeles over villreinområdet. Det synes å være en tendens til at desto dårligere jakta er i en kommune, desto større overvekt av voksne bukk blant felte dyr, selv om dette ikke alltid er tilfelle. Kommuner med relativt dårlig jakt og høy andel felte bukk drar normalt opp snittet for vidda totalt. Ved en gitt andel fridyrkort i kvoten synes andelen voksne bukk blant felte dyr å øke ved dårlig jakt og minke ved god jakt.

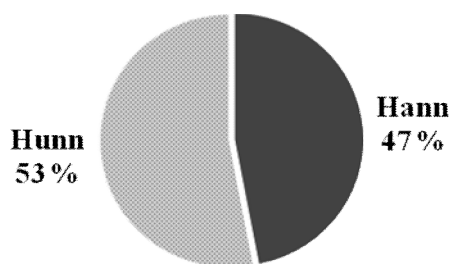
Figur 2: Fordeling av felte dyr høsten 2010.

Strukturutvikling

Som en del av strategien med å redusere stammen og begrense tilveksten ble avskytingen i perioden 1994 - 1999 dreid mot simler og det var en overvekt av hunndyr blant felte dyr. Dette endret seg i perioden 2000 - 2002 hvor kjønnsfordelingen i uttaket var 50 : 50 (tab. 2, fig. 4).

I 2005 ble det gjort et valg ved kvotefastsettingen om å øke avskytingen av bukk i forhold til simler. Dette resulterte i hele 65% hanndyr i uttaket. For å redusere uttaket av hanndyr ble andel bukk i kvoten redusert noe i 2006 og 2007. Disse to årene ble det felt h.h.v. 60% og 59% hanndyr (fig. 3). I årene 2005-2007 ble det for første gang siden 1978 felt flere voksne bukker enn simler.

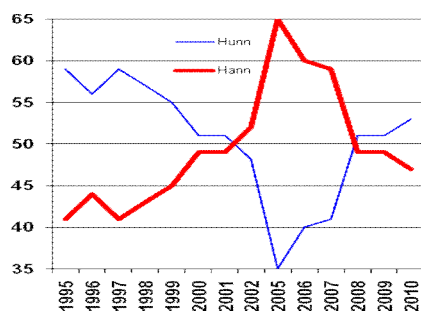
Den økte avskytingen av hanndyr i forhold til hunndyr var forventet å gi noe utslag i stammens struktur. Strukturteilingene viser også en reduksjon i andel voksen bukk og en økning i andel simler. At det store uttaket av hanndyr og voksne bukker ikke har gitt større utslag i strukturen enn det teilingene viser skyldes nok det forhold at bestandsveksten demper virkningene og at det trolig er noe flere hannkalver enn hunnkalver ved jaktstart (fig. 5). Ved kvotefastsettingen årene 2008 ó 2010 var det et mål om å få et jevnere kjønnsuttak og ikke ytterligere redusere bukkeandelen. Andel frie dyr i kvoten ble redusert og avskytingen viser at jevnere kjønnsfordeling ble oppnådd. Under strukturteilingen i 2010 ble det funnet 21% voksen bukk 3,5 år og eldre og 45% simle. Gjennom redusert uttak av hanndyr / økt uttak av hodyr de tre siste årene har en klart å opprettholde en god bukkeandel. Andel simler er imidlertid fortsatt for høy iht. målet om 40% når bestandsmålet er nådd.

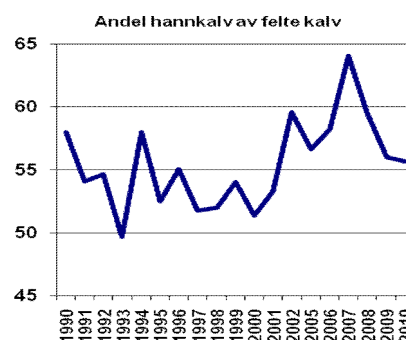
Figur 3: Kjønnsfordeling felte dyr 2010.

Tabell 2: Kjønnsfordeling hos felte dyr i perioden 1994 ó 2010.

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2002	2001	2000	1999	1994-98
Hanndyr	47	49	49	59	60	65	52	49	49	45	44
Hunndyr	53	51	51	41	40	35	48	51	51	55	56

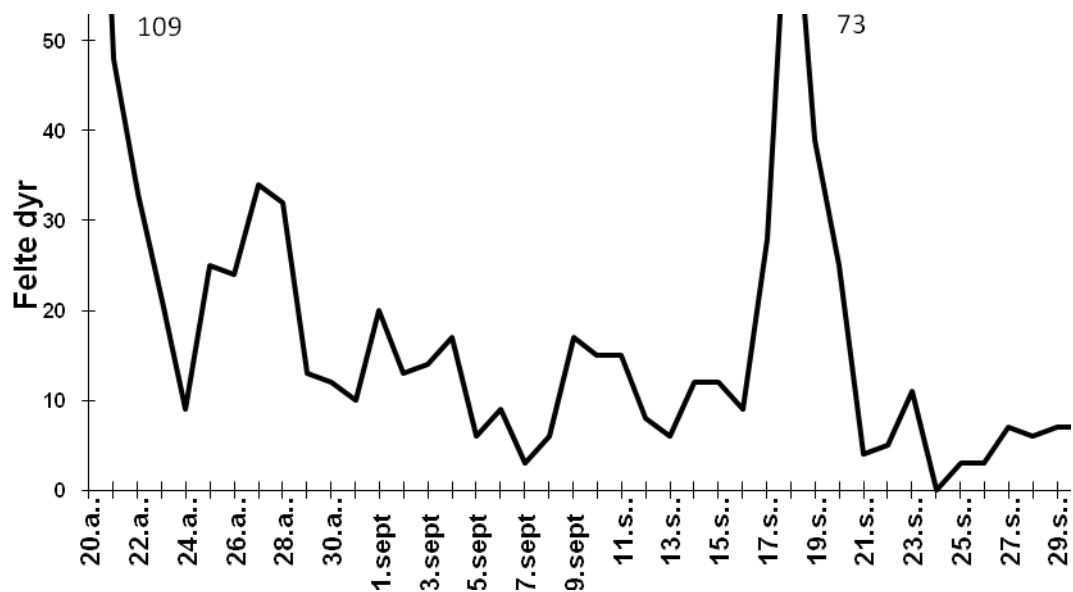

Figur 4: Kjønnsfordeling felte dyr.

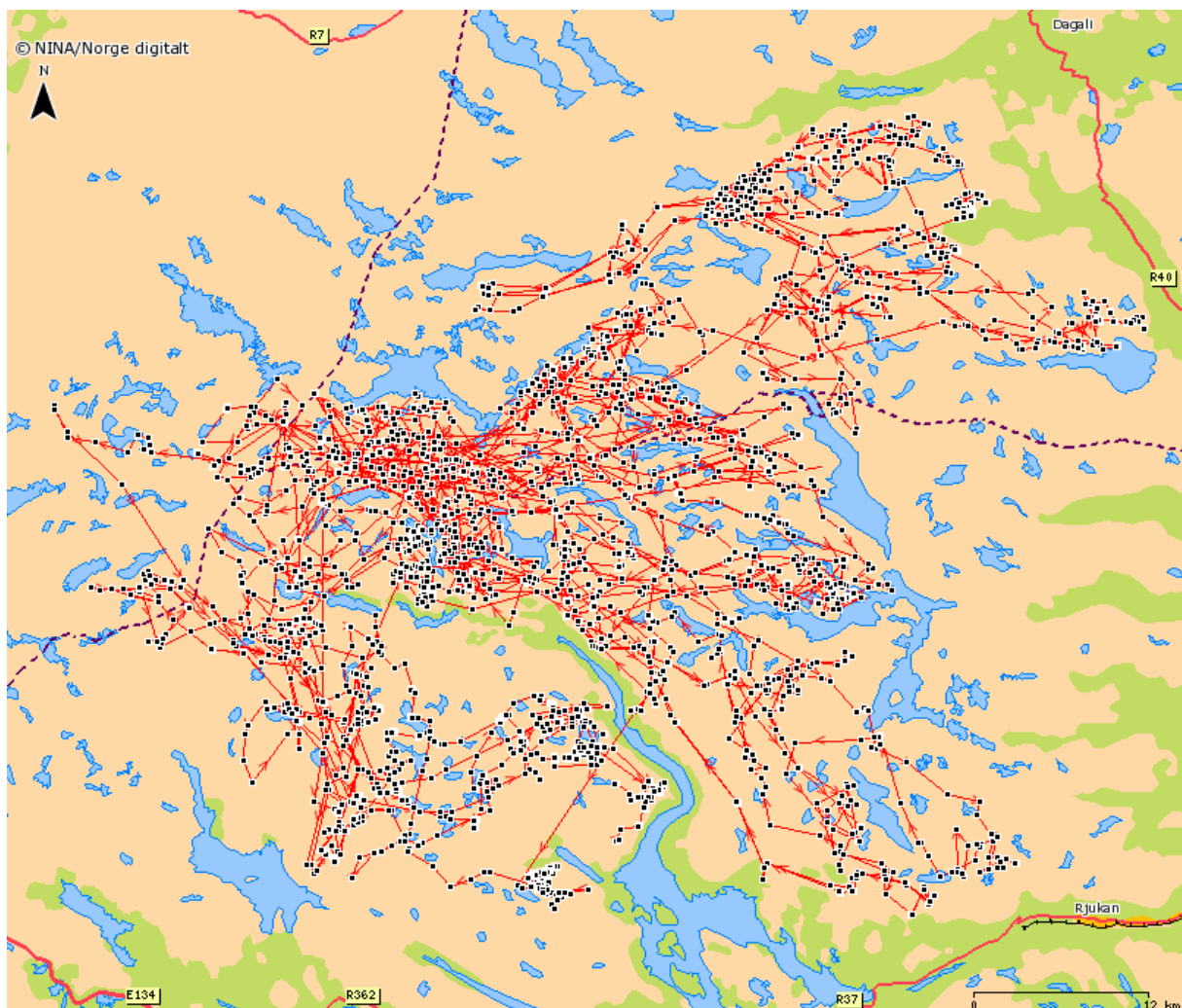

Figur 5: Kjønnsfordeling blant felte kalver.

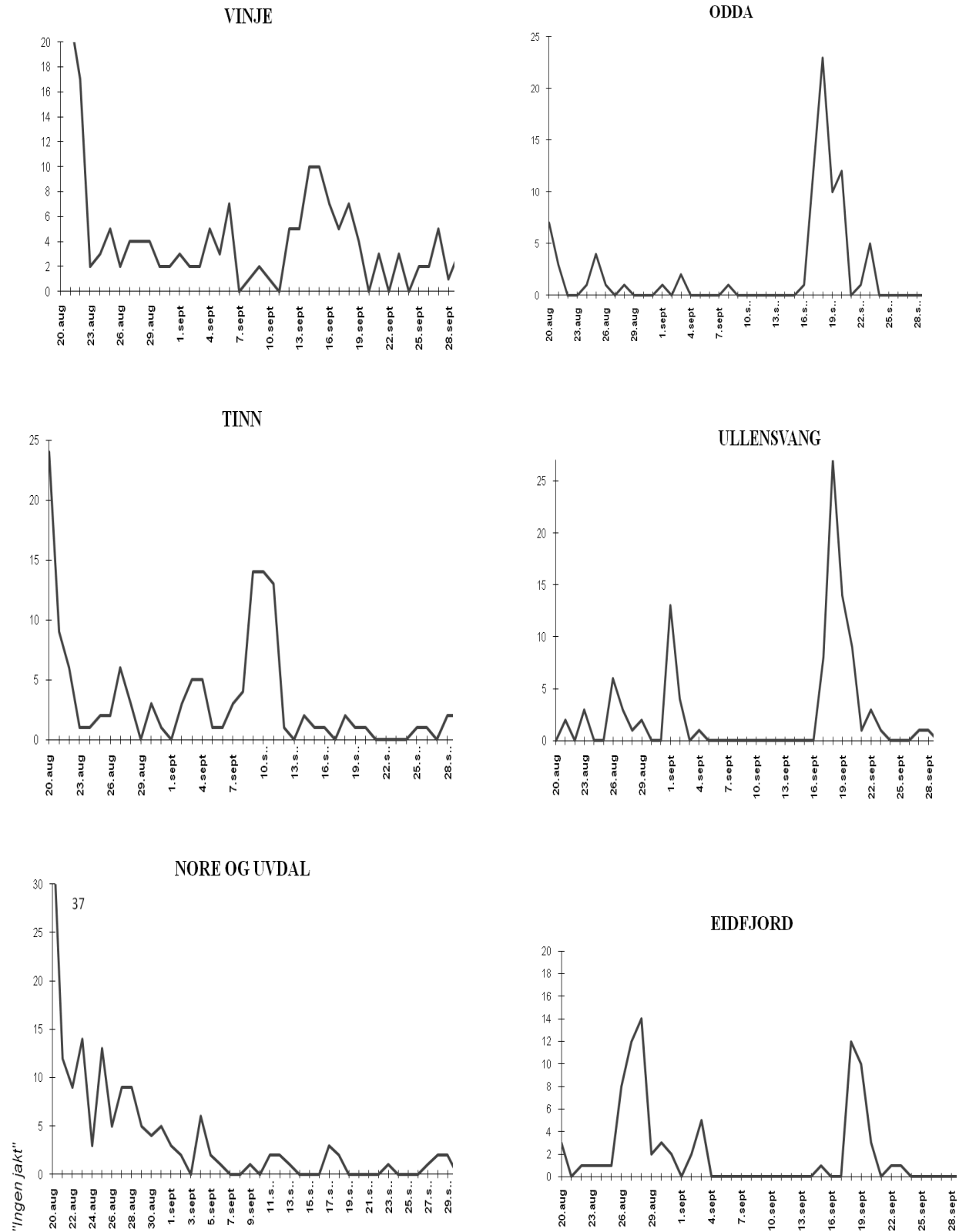
KOMMUNEVIS FELLING FORDELT PÅ DATO

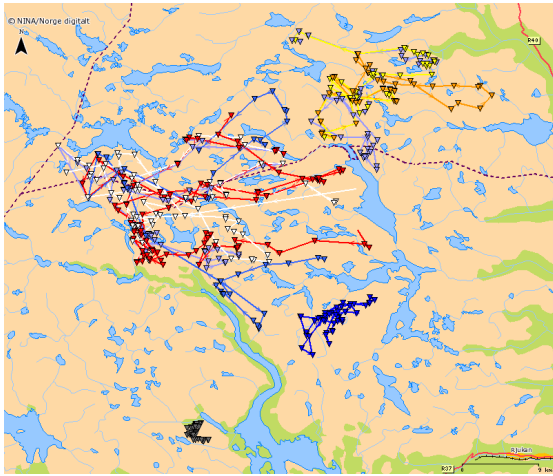
Felling fordelt på den enkelte dag, samlet for hele villreinområdet.

I starten av jakta var hovedtyngden av dyra nord for Kvenna i Vinje, i Nore og Uvdal, samt vest i Tinn. Det var imidlertid også noe spredte småflokker i Vinje sør for Kvenna. Dette var hovedbildet helt frem til midten av september hvor reinen dro vestover. I perioden 16. ó 20. kom det en del dyr inn på Eidfjord statsallmenning og Ullensvang statsallmenning. Den siste uka av jakta dro hovedtyngden av dyr sørover over Kvenna inn i området mellom Songa og Møsvatnet.

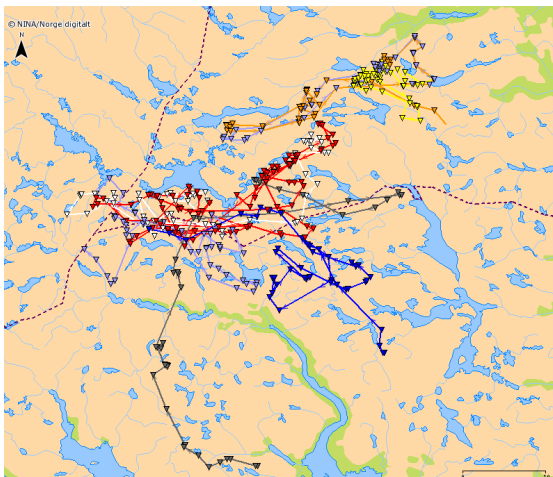
RADIOMERKEDE SIMLER Ó OMRÅDEBRUK I JAKTA

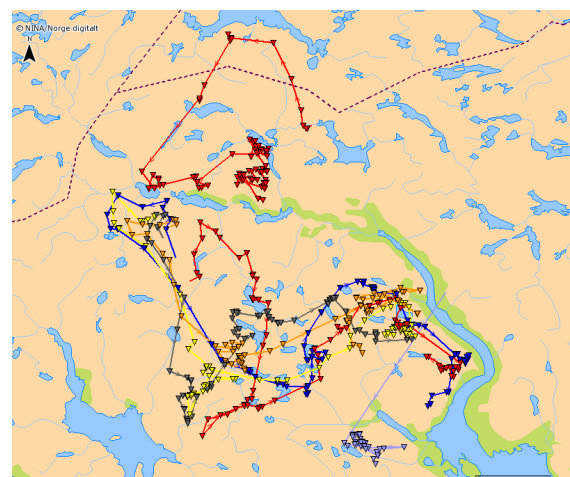
Perioden 20-25. august

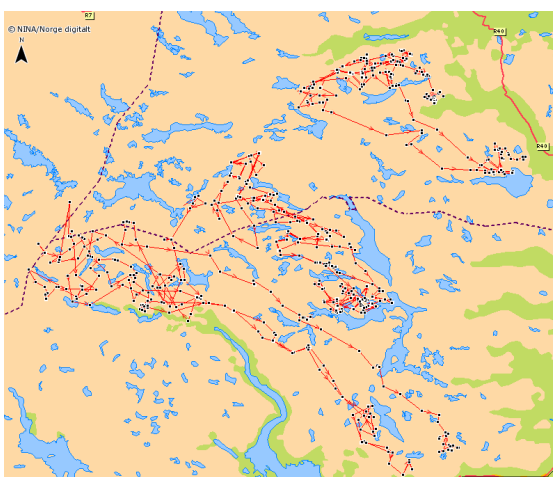
Perioden 11-20. september

Perioden 26-31. august

Perioden 21-30. september

Perioden 1-10. september

OVERFØRING AV KORT

Det er ikke alle jegere som påfører fellingssted på kontrollkortets bakside, så det ikke mulig eksakt å fastslå hvor mange dyr som er felt ved overføring til annet vald. Det er imidlertid mulig å anslå minimums- og maksimumsandel av dyr som er felt ved overføring til annet vald. (tab. 3).

Tabell 3: Kommunevis oversikt over overføring høsten 2010. Fremstilt som %-andel ökortö som var felt etter overføring av alle innleverte kort og %-andel av ökortö felt etter overføring av kort hvor fellingssted var angitt. Tilsvarende maks / min. i perioden 1999 ó 2009 i parentes.

Kommune	Andel kort m/ overf. av alle kort	Andel kort m/ overf. av kort med påført fellingssted
Nore og Uvdal	28% (20- 58)	39% (37 - 89)
Tinn	4% (11 - 28)	18% (- -)
Vinje	12% (1 - 14)	21% (12 - 25)
Odda	8% (10 - 29)	18% (19 ó 78)
Ullensvang	25% (6 - 23)	55% (12 - 56)
Eidfjord	24% (6 - 22)	67% (15 - 78)
Hele vidda	22% (13 - 29)	44% (23 - 57)
	Min. andel dyr felt på annet vald	Maks. andel dyr felt på annet vald

Av 469 kort med påført fellingssted var 207 dyr felt etter overføring til annet vald. Av disse var 120 dyr felt etter overføring til vald i annen kommune. Dette betyr at minst 22% av alle felte dyr er felt på et annet vald etter overføring. I tillegg er det en del kort uten påført fellingssted som en med stor sannsynlighet kan anta er benyttet og felt på annet vald. Andel dyr felt etter overføring til annet vald utgjør derfor trolig opp mot 30%.

Av de 44 dyra som ble felt på kort fra vald i Hol kommune var 31 kort påført fellingssted (alle på vald i annen kommune). Ut fra andre opplysninger vet en også at 11 kort uten angitt fellingssted er felt på annet vald i en annen kommune. Dette betyr at det maks er 2 dyr som kan være felt i Hol. 12 dyr er felt i Tinn, 19 er felt i Vinje og 11 er felt i Nore og Uvdal.

Av de 30 dyra som ble felt på kort fra vald i Ulvik kommune er minst 12 dyr felt på Ullensvang statsallmenning og 12 dyr på Øvre Numedal statsallmenning. 6 kort var ikke påført fellingssted eller overføring så disse dyrene kan være felt i Ulvik.

De tre dyra som ble felt på kort fra Rollag er alle felt i Nore og Uvdal. Av de to dyra som er felt på kort fra Aurland er ett dyr felt i Vinje og ett i Aurland (voksen bukk).

INNLEVERING / UTFYLLING AV KONTROLLKORT

For at villreinutvalet skal ha mulighet til å innhente mye av de opplysningene som fremkommer av denne rapporten er det helt avgjørende at alle kontrollkort som det er felt dyr på blir levert inn. Stort sett blir innleveringen god, men det varierer hvor strukturerte de enkelte valda er når det gjelder innsamling og systematisering av egne kort/fellingsresultat, noe som medfører ekstra arbeid.

Tabell 4: Kommunevis oversikt over andel av brukte kontrollkort som er levert inn.

Kommune	2010	Andel av brukte kontrollkort innlevert				
		2009	2008	2007	2006	2005
Nore og Uvdal	98 %	97 %	96 %	91 %	92 %	95 %
Tinn	94 %	93 %	99 %	96 %	100 %	97 %
Vinje	92 %	97 %	99 %	98 %	100 %	96 %
Odda	100 %	100 %	99 %	96 %	98 %	100 %
Ullensvang	96 %	97 %	99 %	97 %	99 %	99 %
Eidfjord	100 %	92 %	94 %	98 %	100 %	93 %
Hele vidda	97%	96 %	97 %	96 %	98 %	97 %

Når det gjelder utfylling av kontrollkortets bakside (fellingssted osv.) har dette lenge holdt seg rundt 50%. Tabell 5 viser andel kort i den enkelte kommune som er påført valdnummer for hvor dyret er felt.

Tabell 5: Kommunevis oversikt over hvor stor andel av kontrollkorta hvor fellingssted (vald nr.) var påført kontrollkortets bakside.

Kommune	Andel av innleverte kort hvor fellingssted (vald nr.) er påført						
	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2002
Nore og Uvdal	70 %	64 %	52 %	65 %	53 %	86 %	83 %
Tinn	24 %	27 %	29 %	28 %	30 %	30 %	22 %
Vinje	56 %	59 %	50 %	42 %	57 %	61 %	51 %
Odda	41 %	39 %	41 %	62 %	56 %	51 %	56 %
Ullensvang	46 %	52 %	35 %	44 %	53 %	65 %	48 %
Eidfjord	36 %	39 %	33 %	47 %	48 %	60 %	46 %
Hele vidda	50 %	49 %	42 %	48 %	50 %	58 %	51 %

Kort som det er felt dyr på er brukt og skulle således vært korrekt utfylt. Generelt er det få kort som mangler underskrift fra rettighetshaver, mens noe flere kort mangler underskrift fra jeger (jf. tabell 6).

Når kort skal overføres fra det vald kortet er tildelt og til et annet vald, skal det foreligge skriftlig tillatelse. Det skal være skriftlig tillatelse fra både avgivende og mottakende vald. På kortet er det egne rubrikker som kan benyttes til dette. I tabell 6 er det angitt hvor mange kort fra den enkelte kommune som mangler utførselstillatelse og/eller innførselstillatelse. Dette ut fra de kort der en vet at dyret er felt på annet vald enn det vald kortet opprinnelig er utstedt på. Det er imidlertid viktig å huske at slike tillatelser kan foreligge på eget ark, så selv om dette ikke er påført kortet så kan det formelle være i orden.

39 kort mangler dato for felling.

Tabell 6: Kommunevis oversikt over hvor mange kort som mangler underskrift fra grunneier eller jeger, samt mangler påført tillatelse til utførsel fra valdet og/eller innførsel til nytt vald.

Kommune	Antall kort som mangler:			
	Grunneiers sign. ¹⁾	Jegers sign. ¹⁾	Utførsels-tillatelse ²⁾	Innførsels-tillatelse ²⁾
Nore og Uvdal	0	5	16	15
Tinn	3	9	0	0
Vinje	0	7	5	8
Odda	0	3	5	4
Ullensvang	0	2	8	27
Eidfjord	0	17	7	9
Ulvik	11	0	30	0
Aurland	0	0	1	0
Hol	0	0	0	4
Rollag	0	1	0	0
	14	44	72	67

1) Antall av alle innleverte kort.

2) Antall av de kort der en vet at dyret er felt på annet vald enn det valdet kortet er utstedt på.

På oppsummeringsmøtet i 2006 etterlyste flere vald et eget område på kontrollkortet for påføring av returadresse slik at jegerne lettere kunne returnere kortet til riktig vald. Dette ble ordnet f.o.m. 2007, men er lite benyttet. Selv ikke av de valda som har etterlyst denne muligheten.

FELLING AV BUKK I BRUNST

I etterkant av jakta i 2008 var det avisoppslag og innslag på radio om jegere som i slutten av jakta felte voksne bukker i brunst. Villreinutvalet har derfor de to siste årene oppfordret jegerne til ikke å felle voksen bukk etter 20. september. I 2009 og 2010 ble det felt hhv. 15 og 9 bukker etter denne datoen og felling av voksen bukk som kan være i brunst synes å være et lite problem.

